

Białystok, dnia 25 marca 2009 r.

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
DELEGATURA w BIAŁYMSTOKU

15-950 Białystok ul. Akademicka 4

skr. p. 9, fax: (085) 73-99-109

tel.: (085) 73-99-100

e-mail: lbi@nik.gov.pl

P/08/116

LBI-410/26-1-2008

Pan Tadeusz Truskolaski
Prezydent Miasta Białegostoku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r.¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku skontrolowała w Urzędzie Miejskim w Białymstoku („Urządzie”) realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w latach 2006-2008 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole podpisanym 4 marca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonych uchybień, ocenia realizację zadań zgłoszonych do Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (zwanego dalej „KPOŚK”).

1. Aglomeracja Białystok została włączona do KPOŚK w grudniu 2003 roku, a wyznaczenie jej obszaru przez Wojewodę Podlaskiego nastąpiło 16 maja 2005 r. Po zmianach z 29 września 2006 r. i 18 stycznia 2008 r., w skład Aglomeracji weszły tereny miasta Białystok i część obszaru 6 przyległych gmin (od 3 do 23 wsi z terenu gmin Choroszcz, Dobrzyniewo Duże, Juchnowiec Kościelny, Supraśl, Wasilków i Zabłudów). Do zakończenia kontroli NIK w Urzędzie nie wyznaczono osób i komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za koordynowanie i monitorowanie realizacji zadań

---

¹ o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”

zgłoszonych KPOŚK i nie podjęto działań w celu ustalenia zasad w tym zakresie. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r.², jak i inne normy prawne, nie nakładały na tzw. gminy wiodące w aglomeracjach obowiązków koordynowania i monitorowania realizacji zadań zgłaszanych do KPOŚK.

Dane do KPOŚK, dotyczące wyłącznie Białegostoku, Urząd przesłał Podlaskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu („PUW”) w styczniu 2003 roku, zgłaszając na lata 2003-2007 budowę 15,56 km sieci kanalizacyjnej oraz do 2005 roku modernizację i rozbudowę węzła gazowo-osadowego. W lipcu 2004 roku - w ramach aktualizacji KPOŚK - zgłoszono na lata 2004-2015 budowę na terenie miasta 50,72 km i przebudowę 41,16 km kanalizacji sanitarnej, a w sierpniu 2007 roku - na lata 2007-2015 - budowę na terenie Białegostoku i gminy Wasilków 157,12 km i modernizację 41,21 km sieci kanalizacyjnej (na dzień zakończenia kontroli NIK, złożony we wrześniu 2008 roku do NFOŚiGW wniosek o 72%-owe dofinansowanie tego projektu - wartości 143.851,2 tys. zł - był na etapie oceny merytorycznej). Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie Białegostoku (przyjęta przez Radę Miejską w „Wieloletnim Programie Inwestycyjnym Miasta Białegostoku na lata 2004-2008”) i gminy Wasilków wynikała z projektu z 2007 roku pn. „Budowa wodociągów, kanalizacji sanitarnej i deszczowej w Białymstoku i Wasilkowie” (m. in. 25 km sieci wodociągowej i 35 km kanalizacji sanitarnej), opracowanego po rezygnacji Gmin Zabłudów (w lutym 2004 roku) i Juchnowiec (w lutym 2006 roku) z realizacji zadania pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej, wodociągów i kanalizacji deszczowej z separatorami w Mieście Białystok, Gminie Zabłudów, Gminie Juchnowiec i Gminie Choroszcz”.

Poza Białymstokiem, w latach 2003-2008 (I półrocze) tylko 3 (z 6) gminy ujęte w KPOŚK przekazywały do PUW dane o planowanych na terenie Aglomeracji zadaniach w ramach KPOŚK (Gminy: Supraśl w 2003 i 2005 roku, Dobrzyniewo Duże i Choroszcz w 2007 roku).

2. Z danych Urzędu i 6 przyległych gmin wynikało, że w latach 2006-2008 (I półrocze) na terenie Aglomeracji wybudowano łącznie 44,3 km sieci kanalizacji sanitarnej i zmodernizowano 4,5 km istniejącej (z czego na terenie Miasta - odpowiednio - 19,2 km i 4,5 km), czym o 39,2% przekroczono założenia KPOŚK w zakresie budowy w latach 2006-2010 sieci kanalizacyjnej (31,8 km), a w 11,5% zrealizowano w zakresie jej modernizacji (39 km). W okresie tym zwiększyła się liczba mieszkańców Aglomeracji korzystających z sieci kanalizacyjnej (z 326,2 tys. na koniec 2006 r. do 329,5 tys.

---

² Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 ze zm.), zwanej dalej „Prawem wodnym”

na 30 czerwca 2008 r.), natomiast nie ustalano, czy w związku z tym zmniejszyła się liczba mieszkańców Aglomeracji korzystających z sieci asenizacyjnej. W toku kontroli 4 z 6 gmin nie podało danych w tym zakresie, a Urząd podjął działania w celu ich uaktualniania (dla miasta Białegostoku posiadano spis zbiorników bezodpływowych według stanu na dzień 7 sierpnia 2003 rok - 3.555). Zgodnie z art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z 13 września 1996 r.³, gminy są zobowiązane do prowadzenia ewidencji zbiorników bezodpływowych w celu kontroli częstotliwości ich opróżniania.

W Urzędzie zadbano o prawidłową i terminową realizację zadań miasta ujętych w KPOŚK. We wszystkich przypadkach budowa na terenie Miasta kanalizacji sanitarnej była realizowana po uzyskaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu (do 31 grudnia 2003 r.) lub ustaleniu lokalizacji celu publicznego (od 1 stycznia 2004 r.) oraz pozwoleń na budowę. Wykonawców robót budowlanych wyłoniono stosując kryteria ustawy z 29 stycznia 2004 r.⁴ i zawarto z nimi umowy. Roboty zostały wykonane terminowo i komisyjnie odebrane.

3. Na budowę i modernizację kanalizacji sanitarnej gminy wchodzące w skład Aglomeracji wydatkowały w latach 2006-2008 (I półrocze) łącznie 26.106,9 tys. zł, a na modernizację oczyszczalni Wodociągi Białostockie Sp. z o.o. przeznaczyły 41.234,2 tys. zł. W tym na budowę 10,43 km kanalizacji miasto Białystok wydatkowało 6.933,7 tys. zł, z tego 5.304,4 tys. zł (76,5%) ze środków własnych, 764,2 tys. zł (11,0%) z kontraktu wojewódzkiego, 443,2 tys. zł ze środków Programu Phare SSG 2003 (6,4%), a pozostałe 421,9 tys. zł ze środków Sektorowego Programu Operacyjnego - Transport 2004-2006 (6,1%). Środki z kontraktu wojewódzkiego zostały rozliczone terminowo.
4. Urząd terminowo składał Wojewodzie Podlaskiemu sprawozdania (o których mowa w art. 43 ust. 3c Prawa wodnego) z wykonania zadań objętych KPOŚK za 2005, 2006 i 2007 rok, przy czym:
  - we wszystkich sprawozdaniach wykazano dane dotyczące wyłącznie miasta Białystok. Urząd nie występował i nie ujmował w tych sprawozdaniach danych z innych gmin wchodzących w skład Aglomeracji, z których tylko 3 samodzielnie złożyły sprawozdania za te lata i jedna sprawozdanie za 2006 rok (Gminy Juchnowiec Kościelny i Zabłudów sprawozdań nie składały),

---

³ o utrzymaniu porządku i czystości w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 ze zm.), zwanej dalej „ustawą z 13 września 1996 r.”.

⁴ Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm.)

- w sprawozdaniach Urzędu za 2006 i 2007 r. podano nierzetelne dane w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej i wielkości nakładów inwestycyjnych na jej budowę.
5. Ścieki komunalne z terenu Aglomeracji były odprowadzane do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni prowadzonej przez Wodociągi Białostockie Sp. z o.o., która:
- w latach 2005-2007 odbierała średniodobowo 74.792 m³, 70.938 m³ i 74.649 m³ ścieków (od 70,9% do 74,8% jej przepustowości wynoszącej 100.000 m³/d), z tego - odpowiednio - 268,2 m³/d, 249,6 m³/d i 289,6 m³/d ścieków dowożonych taborem asenizacyjnym. Według Prezesa Wodociągów Białostockich na dzień dzisiejszy „...oczyszczalnia ... nie jest w stanie przyjąć większej ilości ścieków do oczyszczania”, co wskazuje, że planowana (w ramach KPOŚK) rozbudowa o 157,12 km sieci kanalizacyjnej na terenie Białegostoku i gminy Wasilków, spowoduje konieczność modernizacji oczyszczalni,
  - spełniała normy oczyszczania ścieków określone w obowiązującym do 30 lipca 2006 r. rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 8 lipca 2004 r.⁵ i rozporządzeniu z 24 lipca 2006 r.⁶, z wyjątkiem wskaźników dla azotu ogólnego w latach 2005-2007 (w okresie tym stopień redukcji azotu ogólnego wynosił od 81,1% do 82,4%, przy normie co najmniej 85%). Od września 2006 roku do sierpnia 2008 roku realizowany był - kosztem 41.234,2 tys. zł - projekt „Poprawa jakości wody w Białymstoku” (dofinansowany z Funduszu Spójności). W ramach tego projektu zmodernizowano węzeł biologiczny oraz system biogazu i obróbki osadu pościekowego, co - w ocenie Prezesa Wodociągów Białostockich - „*pozwole na całkowite wykorzystanie biogazu do produkcji energii elektrycznej i cieplnej, zabezpieczenie oczyszczalni w dodatkowe źródło zasilania w energię elektryczną, 5-krotne zmniejszenie objętości osadu w procesie termicznego suszenia oraz przyrodnicze jego wykorzystanie, którego higienizację potwierdzają wyniki badań*”.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Rozważenie, w porozumieniu z innymi gminami z terenu Aglomeracji, potrzeby określenia zasad współpracy oraz koordynowania i monitorowania realizacji zadań zgłoszonych KPOŚK.

⁵ w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 168, poz.1763)

⁶ w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984 ze zm.)

2. Podjęcie działań, w celu ustalenia z pozostałymi gminami potrzeb Aglomeracji w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej i wyeliminowania rozbieżności między zamierzeniami inwestycyjnymi i postanowieniami KPOŚK.
3. Rzetelne sporządzanie sprawozdań z wykonania zadań objętych KPOŚK, które od 2009 roku (po nowelizacji art.43 ust.3c ustawy z 18 lipca 2001 r.) podlegają przekazaniu Marszałkowi Województwa Podlaskiego.
4. Zaktualizowanie ewidencji zbiorników bezodpływowych, o której mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z 13 września 1996 r.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Prezydenta, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Dyrektor Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli

Ryszard Walendzik